

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 6g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a unei sintagme din alineatul (1)
al articolului 318 din Codul de executare al Republicii Moldova
nr. 443-XV din 24 decembrie 2004
(executarea sancțiunii arestului contravențional)

CHIȘINĂU

19 ianuarie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 10 ianuarie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 19 ianuarie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 10 ianuarie 2017 de dnii Iurie Iordan, Ghenadie Lîsî și Silvia Vrabii, judecători în cadrul Curții de Apel Chișinău, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*sanctiunea arestului contravențional se execută în condițiile stabilite pentru regim inițial într-un penitenciar de tip semiînchis*” din alineatul (1) al articolului 318 din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004, ridicată în dosarul nr. 4r-3541/16, aflat pe rolul Curții de Apel Chișinău.

A. Circumstanțele litigiului principal

2. Prin hotărârea Judecătoriei Strășeni din 1 noiembrie 2016, J.L. a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de articolul 78¹ din Codul contravențional și i s-a aplicat în baza acestei norme o sancțiune contravențională sub formă de închisoare pe un termen de 15 zile, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

3. Avocatul Cuptova Natalia a contestat cu recurs această hotărâre, susținând, *inter alia*, că instanța de fond a aplicat o pedeapsă care nu este prevăzută de norma contravențională.

4. La 5 decembrie 2016, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău a casat hotărârea Judecătorei Strășeni din 1 noiembrie 2016 și a remis cauza aceleiași instanțe pentru o nouă examinare în fond, în alt complet de judecată.

B. Legislația pertinentă

5. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 25 Libertatea individuală și siguranța persoanei

„(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

[...]”

6. Prevederile relevante ale Codului de executare al Republicii Moldova nr.443-XV din 24 decembrie 2004 (republicat în M.O., 2010, nr.214-220, art.704) sunt următoarele:

Articolul 318 Executarea sancțiunii arestului contravențional

„(1) **Sancțiunea arestului contravențional se execută în condițiile stabilite pentru regim inițial într-un penitenciar de tip semiînchis**, conform prevederilor capitolului XXII din prezentul cod.

[...]”

7. Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008 (M.O., 2009, nr. 3-6, art.15) sunt următoarele:

Articolul 5 Principiul legalității

„(1) Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei contravenții, nici supus sancțiunii contravenționale decât în conformitate cu legea contravențională.

[...]”

Articolul 32 Sancțiunea contravențională

„(1) Sancțiunea contravențională este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare ce se aplică, în numele legii, persoanei care a săvârșit o contravenție.

(2) Sancțiunile contravenționale aplicabile persoanei fizice sunt:

[...]

h) arestul contravențional.

[...]”

Articolul 38 Arestul contravențional

„(1) Arestul contravențional este o sancțiune contravențională excepțională care constă în privarea de libertate pe un termen stabilit prin hotărâre judecătorească și care se execută în condițiile prevăzute de Codul de executare.

[...]”

Articolul 78¹ Violența în familie

„Maltratarea sau alte acțiuni violente, comise de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale

se sancționează cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore sau cu arest contravențional de la 7 la 15 zile.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

8. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorii menționează că la examinarea în ordine de recurs a cauzei contravenționale instanța a pus la îndoială constituționalitatea dispozițiilor articolului 318 alin. (1) din Codul de executare, potrivit căroră „sancțiunea arestului

contravențional se execută în condițiile stabilite pentru regim inițial într-un penitenciar de tip semiînchis”, în contextul în care Codul contravențional al Republicii Moldova nici nu prevede pedeapsa sub formă de închisoare cu indicarea tipului penitenciarului.

9. Potrivit autorilor excepției, dispozițiile legale criticate contravin prevederilor articolului 38 alin. (1) din Codul contravențional.

10. De asemenea, se menționează că persoanei supuse sancțiunii contravenționale sub formă de arest contravențional i se aplică un tratament degradant în raport cu persoana care este supusă pedepsei penale. În acest sens, autorii susțin că, potrivit articolului 72 alin. (2) din Codul penal, pentru infracțiunile din imprudență, persoanele condamnate la închisoare execută pedeapsa în penitenciare de tip deschis, iar pentru o contravenție cu gravitate redusă, precum cea prevăzută de articolul 78¹ din Codul contravențional, prevederile articolului 318 alin. (1) din Codul de executare stabilesc că persoana urmează să execute pedeapsa în regim mai aspru decât pentru săvârșirea unei infracțiuni.

11. În fine, autorii excepției solicită Curții Constituționale să verifice constituționalitatea dispozițiilor legale criticate în sensul corespunderii cu prevederile articolelor 4 alin. (1) și (2), 20 alin. (1), 21, 22, 23, 25, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de executare, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de judecătorii din cadrul Curții de Apel Chișinău, pe rolul căreia s-a aflat dosarul nr. 4r-3541/2016, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016.

15. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost învestită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, **presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.**

16. Curtea reține că autorii excepției solicită de a declara neconstituțională doar sintagma „*sancțiunea arestului contravențional se*

execută în condițiile stabilite pentru regim inițial într-un penitenciar de tip semiînchis” de la articolul 318 alin. (1) din Codul de executare.

17. Curtea observă că autorii excepției, invocând încălcarea articolelor 4 alin. (1) și (2), 20 alin. (1), 21, 22, 23, 25, 26 și 54 din Constituție, au pretins, în esență, că prevederile criticate nu respectă exigențele constituționale referitoare la calitatea legii.

18. Având în vedere jurisprudența sa și cea a Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la condițiile pe care o lege trebuie să le îndeplinească pentru a fi conformă Constituției și Convenției, Curtea relevă că o lege îndeplinește condițiile calitative impuse atât de Constituție, cât și de Convenție, numai dacă norma de drept este redactată cu suficientă precizie pentru a permite oricărei persoane să își adapteze conduita în funcție de aceasta, astfel încât, apelând la nevoie la consiliere de specialitate în materie, ea să fie capabilă să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă și să își corecteze conduita.

19. Curtea constată că articolul 318 alin. (1) din Codul de executare stabilește regimul și modul de executare a sancțiunii arestului contravențional.

20. *De lege lata*, arestul contravențional constituie una dintre sancțiunile contravenționale principale prevăzute de alin. (2) al art. 32 din Codul contravențional.

21. Potrivit articolului 38 din același cod, arestul contravențional este **o sancțiune contravențională excepțională**, care se aplică, de regulă, pentru săvârșirea unei fapte care amenință sau pune în pericol real sănătatea ori integritatea corporală a persoanei și **doar pentru o durată maximă de 15 zile**, cu excepția aplicării acestei sancțiuni pe un termen de până la 30 de zile în cazul concursului de contravenții sau al cumulului de hotărâri de sancționare.

22. În plus, Curtea observă că **executarea acestei sancțiuni**, care poate fi aplicată numai de instanța de judecată, **este strict reglementată de lege**, respectiv de Codul de executare. De altfel, potrivit normei de trimitere cuprinse în articolul 38 alin. (1) din Codul contravențional, **arestul contravențional se execută în condițiile prevăzute de Codul de executare**.

23. În acest context, Curtea menționează că este necesar ca între actele normative care reglementează un anumit domeniu să existe atât o conexiune logică pentru a da posibilitate destinatarilor să determine conținutul domeniului reglementat, cât și o corespondență sub aspectul forței lor juridice. De asemenea, pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează **norma de trimitere**.

24. Astfel, cu referire la tehnica trimiterilor legislative, Curtea relevă că trimiterea de la un text de lege la altul, în cadrul unui anumit act normativ sau la un alt act normativ, este un procedeu frecvent utilizat în

scopul realizării economiei de mijloace. Pentru a nu se repeta de fiecare dată, legiuitorul poate face trimitere la o altă prevedere legală în care sunt stabilite expres anumite prescripții normative. Efectul dispoziției de trimitere constă în încorporarea ideală a prevederilor la care se face trimiterea în conținutul normei care face trimitere.

25. Plecând de la aceste premise, Curtea apreciază că dispozițiile legale criticate sunt clar definite de lege, persoanele putându-și da seama din conținutul dispozițiilor legale incidente, în particular articolul 38 alin. (1) din Codul contravențional, care este actul normativ care reglementează modalitatea de executare a sancțiunii arestului contravențional, prevederile criticate întrunind condițiile de claritate, precizie, previzibilitate și accesibilitate circumscrise principiului legalității prevăzut de dispozițiile articolului 23 din Constituție.

26. Or, având în vedere că legea contravențională conține prevederi care indică de fapt natura penală a contravențiilor, Curtea menționează că determinarea regimului și modului de executare a sancțiunii arestului contravențional reprezintă opțiunea legiuitorului în acord cu politica sa privind regimul juridic al contravențiilor și a fost exercitată potrivit normei constituționale de la articolul 72 alin. (3) și în marja de apreciere prevăzută de aceasta.

27. Curtea observă totodată că, în prezenta cauză, autorii excepției pretind neconstituționalitatea textului de lege criticat și din compararea acestuia cu normele ce reglementează categoriile penitenciarelor în care se execută pedeapsa cu închisoare, respectiv articolul 72 din Codul penal. Curtea reține însă că examinarea constituționalității unui text de lege are în vedere compatibilitatea acestui text cu dispozițiile constituționale pretins încălcate, iar nu compararea prevederilor mai multor legi între ele și raportarea concluziei ce ar rezulta din această comparație la dispoziții ori principii ale Constituției. Procedându-se altfel, s-ar ajunge inevitabil la concluzia că, deși fiecare dintre dispozițiile legale este constituțională, numai coexistența lor ar pune în discuție constituționalitatea uneia dintre ele. Prin urmare, Curtea constată că, în privința acestor susțineri, nu se află în prezența unei chestiuni privind constituționalitatea unui text de lege.

28. Adițional, Curtea observă că, în speță, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău a admis recursul declarat împotriva hotărârii Judecătoria Strășeni din 1 noiembrie 2016, a casat această hotărâre și a dispus remiterea cauzei aceleiași instanțe pentru o nouă examinare în fond, în alt complet de judecată.

29. În acest context, Curtea relevă că **excepția de neconstituționalitate reprezintă o chestiune prejudicială**, adică o problemă juridică, a cărei rezolvare trebuie să preceadă soluționarea litigiului cu care este conexă. Astfel, Curtea constată că dispozițiile legale criticate de către autorii excepției de neconstituționalitate **nu au**

consecințe juridice la soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței judecătorești în cadrul căreia a fost invocată, întrucât cauza contravențională a fost remisă spre rejudecare în instanța de fond.

30. Așadar, Curtea notează că excepția de neconstituționalitate vizează o abordare *in abstracto*, care nu are legătură cu fondul litigiului principal, fiind inoperabilă în cadrul rezolvării excepțiilor de neconstituționalitate, spre deosebire de controlul ordinar al constituționalității normelor.

31. Pentru considerentele expuse *supra*, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă sesizarea* privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „sanctiunea arestului contravențional se execută în condițiile stabilite pentru regim inițial într-un penitenciar de tip semiînchis” din alineatul (1) al articolului 318 din Codul de executare al Republicii Moldova nr.443-XV din 24 decembrie 2004, ridicată de dnii Iurie Iordan, Ghenadie Lîsîi și Silvia Vrabii, judecători în cadrul Curții de Apel Chișinău, în dosarul nr. 4r-3541/2016, aflat pe rolul Curții de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău, 19 ianuarie 2017
DCC nr. 5
Dosarul nr. 6g/2017*